

OICONIME BĂNĂȚENE SLAVE DE ORIGINE ANTROPONIMICĂ

de

Vasile FRĂȚILĂ

O parte a oiconimelor slave din Banat sunt de origine antroponimică. Ele provin de la nume întregi, laice sau calendaristice sau de la hipocoristice, indicând pe proprietarul locului sau pe întemeietorul așezării respective, fiind, de cele mai multe ori, derivate cu ajutorul unor sufixe adjectivale posesive: *-ov-/-ev-* (cf. *Borlova, Liubcova, Stanciova* etc.), *-j-* (*Liuborajdea* < *Ljuberad* + *-j-*), *-in* (*Bogâltin, Berini, Izvin* etc.), *-inîci* (*Baliñ, Belinî, Belotinî, Budinî, Nicolinî* etc.), **-îsk-ica* > *-știca* > *șnica* (*Petroșnița* < **Petrov(i)skica*) etc.

1. Derivate cu suf. *-ov-*

Specific limbilor slave, sufixul *-ov* s-a dezvoltat din genitivul singular al substantivelor cu tema în *-u*¹, și, foarte rar, din genitivul plural². Derivatele cu sufixul *-ov* preiau în slavă funcția adjectivelor posesive reprezentată de genitivul singular când este vorba de animate³. Deja în slava comună, sufixul *-ov* forma adjective nu numai de la substantivele cu radicalul în *-u*, ci și de la alte substantive masculine cu radicalul tare sau moale. Mai târziu, fenomenul s-a extins și asupra femininelor cu radicalul în *-(j)a*. După consoanele dure, sufixul avea forma *-ov*, iar după cele moi, *-ev*. După cum se știe, sufixul *-ov* se atașează nu numai la animate, formând adjective posesive, ci și la inanimate, de data

¹ Vezi Al. Graur, *Nume de locuri*, București, EȘ, 1972, p. 87.

² Vezi F. Niecekula, *Nazwy miejscowe suffixami -ov-, -in- na obszarze Wielkopolski i Małopolski*, Wrocław, 1971, p. 33 (*apud* Elke Saß, *Ortsnamen mit den Suffixen -ov- und -in Altsorbischen*, în „Namenkundliche Informationen”, Beiheft 5, Karl-Marx Universität, Leipzig, 1983, p. 6.

³ W. Vondráck, *Vergleichende slavische Grammatik*, I, Göttingen, 1926, p. 523; Elke Saß, *lucr. cit.*, p. 6.

aceasta primind alte semnificații, indicând materia sau stofa din care este fabricat ceva, asemănarea sau apartenența. Atașat la numele de arbori, el desemnează esența de copaci din care e formată o pădure⁴.

În ce privește genul derivatelor cu sufixul *-ov*, acesta poate fi masculin, feminin sau neutru, în funcție de substantivul pe care îl determină și/sau pe care vorbitorul îl are în minte⁵.

BLAJOVA, sat, comună – TM.

Primele atestări: 1462 *Balásfalua*, 1471 *Balásfalwa*, 1488 *Balázsfalva*. Formele de mai sus se explică din antrop. magh. *Balas* < lat. *Blasius*, nume de sfânt creștin + *falva*, formă posesivă de la magh. *falu* „sat”, însemnând deci „satul lui Balas”.

Începând din secolul al XVIII-lea, numele localității are aspect slav, fiind prevăzut cu sufixul slav *-ev/-ov-*: 1717 *Blaschevo*, 1723-1725, 1761 *Plaschova* (pe hărți), *Blazsova*, 1851 *Blasova* (Suciu, DILT I 84).

Forma românească, *Blajova*, este un derivat cu suf. slav *-ova* de la un antroponim românesc *Blaj*, cu o frecvență foarte ridicată (6773, din care numai în Banat 753 – DFNFR 258) sau slav (cf. srb. *Blaž*, *Blaža*, *Blaže*, *Blažo* – Grković 37; bg. nb. *Blaž*, *Blažen*, *Blažo* – Ilčev 77).

În ceea ce privește antrop. rom. *Blaj*, acesta provine fie din slav. *Blaž* (< lat. *Blasius*, ca și magh. *Balas*), fie dintr-un hipocoristic slav omofon – *Blaž* –, format din radicalul **Bla-*, detașat din nume ca: *Blagoje*, *Blagomir*, *Blagoljub* etc. + suf. *-ž-*.

BORLOVA, sat, comuna Turnu-Ruieni – CS.

Atestări documentare: 1519 *Borlova*, 1617 *Barlova*, 1640 *Borlova*, 1699 *Berlova*, 1715 *Porlova*, 1619 *Birlova*, 1829, 1840 *Borlova*, 1913 *Borló* (Suciu, DILT I 95).

Oiconimul nostru este un derivat cu suf. slav *-ova*, din tema *Borl-* (cf. și antrop. *Borla* sau *Borlea* – Pătruț, OR 97; vezi și Petrovici, SDT 221), formată, la rândul ei, de la radicalul **Bor-*, detașat din *Borivoj*, *Borisav*, *Borislav*, *Boribor*, *Boriljub* etc. (cf. srb. *Bora*, *Bore*, *Boro* – Grković 42, bg. nb. *Bora*, *Bore*, *Boro* – Ilčev 84) + suf. *-l-*.

BRATOVA, sat, comuna Târnova – CS.

Prima atestare: 1955 *Bratova*.

Derivat cu suf. slav *-ova* de la *Brat*, *Brata*, *Brate* (DFNFR 330); cf. și srb. *Brat*, *Brata*, *Brate*, hipocoristice de la *Bratibor*, *Bratislav*, *Bratimir* etc. – Grković 45-46, bg. nb. *Brat*, *Brate*, *Brato* < *Bratoslav*, *Bratimir* etc. – Ilčev 88.

⁴ Vezi Emil Petrovici, *Daco-slava*, în „Dacoromania” X₂ (1943), p. 261.

⁵ Franz Miklosich, *Die Bildung der slavischen Personen- und Ortsnamen*, Heidelberg, 1927, p. 125; Elke Saß, *lucr. cit.*, p. 7. Vezi și Vasile Frățilă, *Nume de locuri din Banat formate cu sufixul -ov*, în idem, *Contribuții lingvistice*, Timișoara, Editura de Vest, 1993, p. 152.

CIACOVA, oraș – TM.

Atestări: 1335 *Csaac*, 1334 *Chag*, 1335 *Csak*, 1370 *Tothcsaak*, 1397 *Csaak*, 1421 *oppidum (sub castro) Chaak*, 1516 *castrum Csaak*, 1828 *oppidum Csakovár*, 1851 *Csákova*, *Csakovár*, 1913 *Csák* (Suciu, DILT I 146).

Toponim slav, format cu suf. *-ova* de la un antroponim *Ceacu* sau *Ceaca*, înregistrat de Iordan, DNFR 108, *Ciacu (ibidem 121)*; cf. și srb. *Čaka* – Grković 332, bg. nb. *Čako*, bg. n. fam. *Čakov* – Ilčev 534.

Tot formație slavă de la un antroponim îl consideră și Kiss Lajos, FNESZ I 301.

Tothcsaak înseamnă ‘Caacu Slovac’ (< magh. *toth* = slovac).

G. Kisch, *Das Banat* 35, îl derivă de la numele de persoană magh. *Csák* (sinonim cu rom. *Piscu*).

Forma *Csakovár*, înregistrată la 1828, datorată administrației maghiare, are aceeași tentă de maghiarizare pe care o constatăm și în cazul oiconimelor *Bakóvár*, pentru *Bacova* sau *Darovár* pentru *Darova*, prin înlocuirea lui *-ova* cu magh. *vár* ‘oraș’.

Numele inițial al localității, după cum o dovedesc documentele, coincide cu antroponimul, fără a fi derivat cu suf. *-ova* (Crețan-Frățilă 26). Forma sufixată apare (în materialele cartografice) doar începând cu secolul al XVIII-lea (DTB II 52).

CICLOVA MONTANĂ, localitate componentă a orașului Oravița – CS.

Atestări: 1437 *Csiglobanya*, 1464 *Cseglo*, 1537 *Chyglova*, 1691 *Csiklo*, 1690-1700 *Csiklova*, 1717 *Siklova*, 1828 *German Csiklova*, *Csiklovár*, 1851 *Német Csiklova*, *Csiklovár*, 1913 *Csiklobánya* (Suciu, DILT I 148).

Primul element al toponimului compus, *Ciclova*, este de origine slavă, format de la un antrop. rom. *Cicle*, *Ciclu* sau de la sl. *Čiklo* (cf. bg. *Čiko* nb., *Čikov*, *Čikovski* n. fam., *Čikčo* nb., *Čikčev* n. fam. – Ilčev 542). Ulterior, s-a format un derivat adjectival posesiv cu suf. *-ov*, și numele satului a devenit *Ciclova*.

Denumirea *Ciclova Montană* este destul de nouă și apare doar în 1919 (DTB III 54-55). *Csiklobanya*, numele unguresc de la 1437 înseamnă ‘Baia Ciclea’, iar *Csiklovár* reprezintă aceeași tendință de maghiarizare a numelui româno-slav, ca în cazul *Bakóvár* pentru *Bacova* sau *Csakovár* pentru *Ciacova* (vezi *supra*).

CICLOVA ROMÂNĂ, sat, comună – CS.

Prima atestare datează din 1828 *Csiklova*, *Csiklovár*. Alte atestări: 1851 *Oláh Csiklova*, *Csiklovár*, 1855 *Cameral Csiklova*, *Román Csiklova*, 1913 *Csiklovafalu* (Suciu, DILT I 148).

Toponim compus din *Ciclova* (vezi *supra*) + determ. adjectival *Română*.

CIUDANOVITA, sat, comună – CS.

Prima atestare: 1538 pred. *Chwdanowycza*. Următoarele atestări: 1690-1700 *Csudanovecz*, 1737 *Tschudanivitz*, 1828 *Csudanovitz*, 1851 *Csudanowecz*, 1913 *Csudafalva* (Suciu, DILT I 152).

După DTB II 70, oiconimul cărășean este un toponim slav *Čudanovica*, provenit din antrop. *Čudan* (< adj. *čudinŭ* „uriaș” care stă la baza antroponimului românesc cu circulație mai ales în Moldova < *čudŭ* – Iordan, *Top. rom.* 505) + suf. *-ovica*. Proveniența antroponimică < sl. *čudinŭ* este acceptată și de Ioniță, *Nume* 80, care, pe bună dreptate, susține autoarele DTB II 70, se îndoieste de posibilitatea derivării toponimului dintr-un *Ciudanova, caz în care am avea a face cu o roire, cum presupune Petrișor, *Ciudanovița* 86.

În limba sârbă este atestat antrop. *Čudan*, pe care Grković 210 îl derivă din radicalul *čud* + suf. *-an*. Acesta poate proveni și de la hipoc. *Čuda* (< *Čudomir*, *Čudomil*), consemnat de cercetătoarea sârbă (*op. cit.*, 210) cu suf. *-an*. Și Ilčev 547 notează un *Čudo*, prenume bărbătesc, care, la rândul lui, trebuie să fie un hipocoristic de la *Čudomir*.

Formele *Csudanovecz*, *Čudanovitz* par a indica un sl. *Čudanovičŭ* (< *Čudan* + *-ovičŭ*). Forma actuală s-ar putea datora apropierii de toponimele formate cu *-ovica*.

CLICIOVA, sat, comuna Bethausen – TM.

Prima atestare: 1453-1454 *Clechowa*. Următoarele atestări: 1539 *Klychowa*, 1596 *Klachowa*, 1598 *Klechowa*, 1599 *Klichowa*, 1717 *Kliskó*, sec. XVIII *Clichowa*, 1828 *Klitsova*, 1851 *Klicsova* (Suciu, DILT I 157).

După DTB II 87, oiconimul este slav sau sârbesc: *Kličova* (< antrop. *Kličo*, cf. srb. *kličo* „om care încărunțește” + suf. *-ov-*).

DAROVA, sat, comună – TM.

După Suciu, DILT I 191, localitatea a fost întemeiată în 1787, pe seama coloniștilor germani sosiți din regiunile Silezia și Württemberg. La 1828 și 1851 este menționată sub forma *Daruvár*. Toponimul nostru este însă mai vechi, prima atestare datând din 1718: *Darowar* (DTB III 4).

După I. Pătruș⁶, oiconimul bănățean este un derivat (slav) de la un antroponim care există și la români: *Daru(l)*, *Darea*; cf. însă și bg. *Dáro* nb., *Darjo* – Ilčev, scr. derivat *Daroje* nb., *Darojić* n. fam. (RJA). Ca nume bărbătesc, *Daro* este atestat și de Grković 73, considerat un hipocoristic de la *Božidar*, *Darosav*, *Daroslav*.

⁶ *Note de onomastică*, CL, XXIV (1979), nr. 1, p. 46.

După cum arată Malvina Pătruț⁷, *Darova*, ca și *Bacova*, localități înființate în secolul al XVIII-lea, cu același nume și în limba șvabilor locali, au avut ca nume oficiale formele maghiarizate *Daruvár* și *Bakóvár*, prin încadrarea lor în grupul derivatelor cu componentul *-vár* „cetate” (cf. *Végyvár*, *Zsidóvár*, formele maghiare foste și oficiale, ale localităților Tormac și Jdioara, din același județ). *Daruvár* a fost apoi acceptată, sub forma *Daruvar*, ca formă oficială imediat după Unire.

GIURGIOVA, sat, comuna Goruia – CS.

Primele atestări: 1285 *Gyreung*, 1394 *Gyreg*, 1404 *Gyurgyew*. Sub administrația austriacă este menționată sub formele: *Zsurzsova* 1738; *Schurschova* 1785, iar sub administrația maghiară poartă numele oficial *Krassószentgyorgy* 1913 (Suciu, DILT I 263).

Toponim slav, format cu suf. *-ova*, de la antrop. rom. *Giurgiu* (cf. și srb. *Durđe* – Grković 89; bg. *Džurdžo*, *Džurdža* nb., *Džurdžov*, *Džurdžev* n. fam. – Ilčev 169).

HERNEACOVA, sat aparținător de orașul Recaș – TM.

Atestări: 1346 *Aranyaso*, *Aranyasa*, sec. XV *Haranag*, 1477 *Hernyakfalva*, *Hernyakovczi*, 1723-1725 *Arankoszelo* (harta Mercy), 1761 *Hernakova*, 1858 *Hernyakova*, 1851 *Aranyág*.

Toponim slav, format cu suf. *-ova*, de la un antrop. *Herneac* (*Herneag*, *Hârneag*, *Harnag* – cf. *Harnagea*, DOR 293 s.v. **Harn*) (DTB V 8; Crețan-Frățilă 64)⁸.

IANOVA, sat, comuna Remetea Mare – TM.

Atestări: 1333 *Jenev*, 1334 *Jeno*, *Hyeno*, 1370 *Jene*, 1428-1429 *Jenew*, 1690 *Jenovo*, 1723 *Jenova*, 1761, 1783 *Janova*, 1828, 1851 *Janova* (Suciu, DILT I 301).

Toponim slav, *Ianova* provine din antrop. *Ian* (< *Ivan*) + suf. *-ova* (DTB V 27; Crețan-Frățilă 333).

LIUBCOVA, sat, comuna Berzasca – CS.

Atestări documentare: 1689 *Lyubkova*, 1690-1700 *Lyubkova* (Suciu, DILT I 360). Alte atestări: *Dolni Lupkova* 1723-1725; *Dolna Lupkova* 1806; *Alsó Liupkova* 1840 (DTB V 154).

Toponim de origine sârbească, format cu suf. *-ova* de la *Ljubko* (< *Ljub-k-o*) un hipocoristic de la *Ljubodrag*, *Liubomir* etc. (Grković 122-123); cf. și bg. *Ljuba*, *Ljubka* – Ilčev 310.

Formele sârbești *Dolni Lupkova* și *Dolna Lupkova* amintesc de existența unei localități omonime „de jos” [< srb. *dolnji*, *-a*, *-o* „inferior, de jos”, ca și cea maghiară *Alsó Liupkova* (< magh. *alsó* „de jos, inferior”)].

MACIOVA, sat, comuna Constantin Daicoviciu – CS.

⁷ *Etimologii populare în onomastică*, SO, 3, p. 245.

⁸ Cf. și toponimele maghiare: *Hérnekmajor* și *Hernyék* (Kiss Lajos I 590) de origine antroponimică slavă, înrudite cu antrop. ceh *Chřěnek*.

Atestări: 1394 *Machwa*, 1406 *Machowa*, 1411 *Macho*, 1577 *Maczova*, 1585 *Maczowa*, *Machyowa* (Suciu, DILT I 372).

Toponim slav: *Mačova* (cf. antrop. bg. *Mačo*, scr. *Mačo*, *Maća*, dar și rom. *Macea*, *Macia*, *Maciu* – înregistrate de Iordan, DNFR 286), cu redarea în Transilvania și Banat a suf. *-ev-* prin *-ov-* și după consoanele moi, ca în bulgară (Petrovici, *Daco-slava* 262; Ioniță, *Nume* 221; DTB VI 4).

PANIOVA, sat, comuna Ghizela – TM.

Atestări: 1717 *Bangeva*, 1723-1725 *Baunioba* (harta Mercy), 1828 *Panyova*, 1913 *Panyó* (Suciu, DILT II 25).

Toponim de origine antroponimică, cf. n. fam. bg. *Panjoy*, *Panjoyvski* (Ilčev 378); cf. și nb. bg. *Panio* (idem, *ibidem*; Crețan-Frățilă 208).

PÂRVOVA, sat, comuna Lăpușnicel – CS.

Atestări: secolul al XV-lea *Parlvo*, 1528 *Porho*, 1566 *Perho*, 1575 *Perhova*, 1598 *Pirhova*, 1717 *Prehova*, 1737 *Pyrhoba*, 1785 *Pirboda*, 1829 *Pirhova*, *Prhova*, 1840 *Pervova*, 1913 *Perhó* (Suciu II 45).

Toponim de origine slavă, format cu suf. *-ova* de la antrop. *Pârvu* sau de la srb. *Prvo* (Grković 159).

PETRILOVA, sat, com. Ciuchici – CS.

Atestări: 1717 *Pensilova* <= *Petrilova*>, 1723 *Peteryla*, 1761 *Petrilova*, 1785 *Petrilo*, 1828 *Petrilova* (Suciu II 40).

Toponim slav, format cu suf. *-ova-*, de la antrop. *Petrila* < (*Petru* + suf. *-ila*). Cf. și numele municipiului *Petrila*, jud. Hunedoara.

PETROVASELO, sat aparținător orașului Recaș – TM.

Atestări: 1359 *Horuatpeturfalua*, 1471 *Petrova-Salla*, 1723-1725 *Petrova Sello*, 1828 *Petrovosello*, 1851 *Petrovasella*, 1913 *Temespétri* (Suciu II 41).

Numele oficial românesc este de origine slavă, mai exact sârbească, un compus din *Petrova* (< *Petr-* + *-ova*) ‘al lui Petru’ și *selo* ‘sat’. Atestarea de la 1359 *Horuatpeturfalua* înseamnă ‘Petrisatul Croat’ < magh. *Horuat* (= Horvat) ‘croat’ + *Peturfalua* (< *Peter* + *falua* = falva ‘sat’).

RUSOVA NOUĂ, sat, comuna Berliște – CS.

Atestări: 1723 *Rusova*, 1785 *Neu-Russova* (Suciu II 89), 1786 *Neu Russova*, 1806 *Neü Rusova*, 1828 *Nova Russova*, 1851 *Új Russova*, 1913 *Újruszolc* (Suciu II 89).

RUSOVA VECHE, sat, comuna Berliște – CS.

Atestări: 1421 *Rusolch*, 1427 *Rusolcz*, 1550 *Rusocz*, 1611 *Rusova*, 1785 *Ruschova*, *Alt-Russova*, 1796 *Batrin Ruszova* (Suciu II 89).

Cele două oiconime cărășene compuse conțin ca prim element toponimul slav *Rusova*, format fie de la antrop. rom. *Rus*, *Rusu*, *Ruse* (atestare de Iordan, DNFR 400-401) cu suf. *-ova*, fie de la un hipoc. Slav,

cf. srb. *Rus, Rusa* (< *Rusimir, Rusmir, Rusomir* – Grković 174), cu același sufix.

Antroponimele românești *Rus, Rusu, Ruse* pot fi niște hipocoristice de la *Rusalim* sau pot proveni din apel. *rus* „persoană originară din Rusia”, de la adj. *rus*, -ă „de culoare roșie, roșcat” sau, în sfârșit, pot fi niște hipocoristice preluate din limbile slave.

SÂRBOVA, sat, comuna Racovița – TM.

Atestări: 1717 *Sirbova*, 1828, 1851 *Szirbova*, 1913 *Szирbó* (Suciu II 137).

Toponim hibrid provenit din antrop. rom. *Sârb(u)* + suf. -ova (Crețan-Frățilă 328).

STANCIOVA, sat aparținând de orașul Recaș – TM.

Atestări: 1456, 1718 *Stanschevo*, 1723 *Stanzoboszla*, 1761 *Stancsova*, 1828 *Stantsova*, 1851 *Stancsova* (Suciu II 143).

Toponim hibrid format din antrop. rom. *Stanciu* + suf. -ova sau un împrumut direct din sl. *Stančeva* > *Stančova* (Crețan-Frățilă 71).

STĂNCILOVA, sat, comuna Șopotu Nou – CS.

Prima atestare: 1829 *Sztancsilova* (Suciu II 143).

Toponim hibrid provenit din rom. *Stăncilă (< *Stanciu* + suf. -ilă sau *Stancu* + -ilă) + suf. sl. -ova sau împrumut direct din sl. *Stančilova.

TINCOVA, sat, comuna Sacu – CS.

Atestări: 1411 *poss. Tinkova*, 1429 *poss. Also Tinko*, 1464 *psedium Tynko*, 1431 *villa Tynkova*, 1559 *Tynkova*, 1572 *Tynkova*, 1638 *Tinko*, 1828, 1851 *Tinkova* (Suciu II 194).

Toponim slav format de la antrop. rom. *Tinca* (DOR 48) sau *Tincu* (Jordan, DNFR 452) + suf. -ova; cf. și bg. *Tinko* (Ilčev 484), srb. *Tinko* (Grković 194), un hipoc. de la *Konstantin*, cf. srb. *Tina, Tinko* (Grković 194).

VASIOVA, localitate subordonată municipiului Reșița.

Atestări: 1544 *Whezyowa*, 1597 *Alsó-Vasziova*, 1690-1700 *Vasziova*, 1828-1851 *Vasziova*, 1913 *Vassafalva* (Suciu II 238).

Toponim slav, format de la *Vasia* sau *Vasiu* (cf. și bg. *Vasjo*, hipoc. de la *Vasil* – Ilčev 103), cu suf. -ova.

VOISLOVA, sat, comuna Zăvoi – CS.

Atestări: 1397 *Wazylyowa*, 1430 *Woyzlawa*, 1544 *Whezyowa*, 1580 *Veizlova*, 1603 *Voizlova*, 1690-1700 *Voiszlova*, 1829 *Vaiszlova*, 1840 *Voislova*, 1913 *Szernybalazsd* (Suciu II 250).

Toponim de origine antroponimică, cf. srb. *Vojislov*, variantă dialectală a lui *Vojislav* (Grković 56), prin apropiere de toponimele formate cu ajutorul sufixului -ova.

În perioada stăpânirii romane, localitatea purta numele *Pons Augusti, Statio Pontis Augusti* (Suciu II 250). Forma oficială ungurească de

la 1913 este un toponim compus din numele districtului *Szöreny* (redat greșit) = Severin + top. *Balazsd (< antrop. *Balazs* + suf. top. magh. ieșit din uz *-d*).

VUCOVA, sat, comuna Chevereșu Mare – TM.

Atestări: 1717 *Vukowo*, 1723-1725 *Wakova*, 1828 *Vukova* (Suciu II 258).

Toponim slav de origine antroponimică, provenit din antrop. rom. *Vuc* (< srb. *Vuk* < *vuk* „lup”) sau din srb. *Vuk* + suf. *-ova*. La 1913, administrația maghiară i-a spus, prin etimologie populară, *Temesvukovár*, adică „cetatea *Vuk* din județul Timiș”, magh. *vár* „cetate”. Vezi și *Bakóvár*, *Darovár*, *Csákovár* pentru *Bacova*, *Darova*, *Ciacova*.

LUCACEVĂȚ, sat, comuna Sichevita – CS.

Pe teritoriul Banatului se găsește și un oiconim format cu suf. *-ov-*, devenit *-ev-* după sunete muiate. Este cazul numelui localității **LUCACEVĂȚ**.

Prima atestare: 1956 (Suciu I 364).

Toponimul sârbesc provine de la antrop. *Lukač* (< *Luka* + *-ač* – Grković 120) + suf. compus *-eviči* > *-evac*.

Toponimul nu este consemnat de Tomici, *Onomastica*.

LUCAREȚ, sat, comuna Brestovăț – TM.

Tot aici, ca mod de formare, s-ar încadra și oiconimul **LUCAREȚ**.

Prima atestare datează din 1471: *Erdeglyka*. Următoarele atestări datează din 1717 *Lucareszi*, 1828, 1851 *Lukarecz*, 1913 *Lukacskö* (Suciu I 364). Tomici (*Onomastica* 416-417) îl dă sub forma *Lukárevac*, menționând că locuitorii se numesc *Lukarevčan*, fem. *Lukarevčanka*, pl. *Lukarevčani*. Și Emil Petrovici (*Daco-slava* 262) indică drept etimon al toponimului bănățean *Lucareț*, srb. *Lukarevac*, subliniind că toponimele slave formate cu suf. *-ov* au *-ev* doar în cele care se găsesc în apropierea graniței dintre teritoriul lingvistic român și cel sârbesc (*Plavișevita*, *Sichevita*) sau în cele în care și azi se găsește populație sârbească. În privința *Lucarețului*, slavistul clujean menționează că acesta și azi este locuit de o majoritate sârbească. Într-o altă contribuție⁹, Emil Petrovici arată că rom. *Lucareț*, pronunțat *Lucăreț*, provine de la forma de locativ *Lukarevcu* și nu de la cea de nominativ *Lukarevac*.

Oiconimul nostru este de origine antroponimică < srb. *Lukar* (Grković 120) + suf. compus *-evac* (< *-eviči*) sau din *Luka* + suf. compus *-arevac*. Tomici (*Onomastica*) menționează ca etimologie probabilă și antrop. *Lukar* (< srb. *lukar* „cultivator de ceapă; grădinar”) + suf. srb. compus *-evac*.

⁹ *Note slavo-române*. II, „Dacoromania”, X₂ (1943), p. 337-338.

După cum s-a văzut, româna are o serie de antroponime de origine slavă sau altele formate după model slav, așa încât este greu de stabilit, în unele cazuri, dacă avem a face cu o formație hibridă sau cu una direct slavă: cf. *Blajova, Rusova, Stanciova, Sârbova, Vucova* etc.

2. Derivate cu suf. *-in*

Numărul oiconimelor de origine antroponimică formate cu suf. slav *-in* în Banat este mult mai mic decât al celor derivate cu suf. *-ov*.

Cu ajutorul suf. *-in*, ca și în cazul derivatelor cu suf. *-ov*, în slavă (în limbile slave) se formează nume de locuri (de localități) posesive și de apelative.

În cele ce urmează, ne vom ocupa numai de oiconimele de origine antroponimică cu valoare posesivă.

BERINI, sat, comuna Sacoșu Turcesc – TM.

Prima atestare: 1333 *sacerdos de Beren*. Alte atestări: 1334 *Sereni* (= Bereni), 1473 *oppidum Beren*, 1723-1725 *Berin* (Suciu I 73).

Oiconimul nostru este de proveniență antroponimică: *Berin* (pl. *Berini*), format de la un hipocoristic **Ber* [(cf. scr. *Ber, Bera, Bero*, extras din *Berisav, Berislav, Berivoj(e)* – Grković 35-36; cf. bg. *Bèro*, prescurtat de la *Berivoj, Berini* etc. – Ilčev 73)] + suf. *-in*. *Ber, Bera, Bere* sunt cunoscute în română și ca nume de familie, ca și *Berin*, de altfel (vezi DFNFR, s.v.).

BOGÂLTIN, sat, comuna Cornereva – CS.

Prima atestare: 1452 *Bugulthin*. Alte atestări: 1480 *Bogalthyn*, 1501 *Bogeltin*, 1828 *Bogoldin*, 1840 *Bogelti*, 1913 *Bogolthény* (Suciu I 90).

Ioniță (*Nume* 65) îl explică dintr-un nume de grup **Bogâlteni*, derivat dintr-un *Bogâltea*, ca *Berini* < *Bereni*, dedus din forma documentară maghiară de la 1333 *Beren*. **Bogâltea* pare a fi un derivat de la *Bog, Boga, Bogu* (DFNFR)¹⁰ cu un suf. compus **-âlt-ea*, ca *Ciocâltea* < *Cioca*. De la **Bogâltea* cu suf. *-in* s-a putut forma numele localității *Bogâltin*. *Bogâltea* se putea forma și de la **Bogoltea* < **Bogol*¹¹ cu suf. *-t*¹² > **Bogolt* > *Bogâlt*, prin disimilarea *o – o > o – â*. De la *Bogâlt* cu suf. *-in* se putea ușor ajunge la *Bogâltin*. De la *Bogoltea* cu schimbare de sufix *-ea/-in* se putea forma numele localității din apropierea Cornerevei.

BÛTIN, sat aparținător orașului Gătaia – TM.

Prima atestare: 1364 *Bayton*. Alte atestări: 1436 *Baython*, 1455 *Baythony*, 1472 *kenezius de Felsew Baythyn*, 1479 *Bwthin*, 1480 *Bwchinfalva, Bwchynfalva*, 1690-1700 *Butyin*, 1717 *Budschin*, 1723-1725

¹⁰ Cf. și srb. *Boga, Bogo* (hipocoristice de la *Bogoljub, Bogoslav, Bogomil* etc. – Grković 38-39), cf. și bg. *Boga, Bogo* (prescurtare de la *Bogdan* – Ilčev 78-79).

¹¹ Cf. *Bogole, Bogolea, Bogolin* – DFNFR.

¹² Cf. *Bâlta* față de *Bălă, Bâlea, Folt, Folte(a)*, față de *Fola, Fole(a)* – Pătruț, OR 43-48.

Puthin, 1761 *Piethin*, 1828 *Butyin*, 1851 *Buttyin*, 1913 *Temesbökeny* (Suciu I 115).

Oiconim de origine antroponimică < hipoc. *But*, *Buta* (cf. și hipoc. scr. *Buta*, *Buto*, detașate din *Budimir*, *Budislav* etc. – Grković 48) + suf. *-in*. Formele ungurești de la 1840 înseamnă ‘satul lui Butin’ sau *Butinești* (< *Butin* + *falva* ‘satul lui’).

DOCLÍN, sat, reședință de comună – CS.

Prima atestare: 1597 *Dolkyn*, *Doklyn*, 1690-1700 *Doklen*, 1828, 1851 *Doklin* (Suciu I 205).

Ioniță (*Nume* 65) îl derivă dintr-un **Doc(o)leni*, cf. *Docolin* < scr. *Dokolen* (DOR 262). *Docolin*, al nostru, este un derivat de la hipocristicele *Doc*, *Doca* (atestate de Jordan DNFR 176) împrumutate din slavă sau formate după model slav¹³ cu suf. compus *-ol-in*.

IZVIN, sat aparținător de orașul Recaș – TM.

Prima atestare: 1333 *sacerdes de Evzen*. Alte atestări: 1334 *Ewun*, 1335 *Ewzin*, 1453 *Wzen*, 1470 *Ewzen*, 1723-1725 *Jesvin*, 1828 *Jezvén*, 1851 *Jeszvin*, 1913 *Öszény* (Suciu I 312).

Forma populară a toponimului este *Izviń*. Forma oficială, *Izvin*, este modelată după cea maghiară, cu finala în *-n*. După Pătruț (*Studii* 220), toponimul pare a proveni dintr-un antroponim, am adăuga noi format cu suf. *-in* (pl. *-ini*). Nu putem stabili radicalul (slav) de la care s-a format antroponimul, inclusiv oiconimul românesc.

LOVRIN, sat, reședință de comună – TM.

Prima atestare: 1466 *Loranthalma*, *Loranthhalma*. Alte atestări: 1561 *Loranth*, 1590 *Lorantfalva*, 1647 *Loránt*, 1653 *Lorántfalva*, 1654 *Lorantfalwa*, 1660 *Lorántfalua*, 1663 *Lorantfalva*, 1717 *Lovren*, 1723 *Loveren*, 1828, 1851 *Lovrin* (Suciu I 363).

Numele vechi provine din numele unui proprietar ungar, *Lorant*, iar numele satului utilizat în ultimele trei secole provine din antrop. *Lovrin* (Jordan DNFR 283), probabil un hipocristic de la *Lavrentije* (Skok II 272) care este corespondentul slav al lat. *Laurentius*; cf. și antrop. scr. *Lavrincević* (Skok II 227). Prin urmare, *Lovrin* este un toponim doar aparent format cu suf. *-in*¹⁴.

JITIN, sat, comuna Ciudanovița – CS.

Prima atestare: 1464 *Dichyn*. Alte atestări: *Alsó-Zythyin*, *Felső-Zythyin*, 1536 *Alsó-Sythyin*, *Felső-Sythyin*, 1690-1700 *Sitin*, 1717 *Sedin*, 1851 *Zsittin*, 1913 *Dicsény* (Suciu I 318).

¹³ Cf. srb. *Doko*, *Doka* < *Dobromir*, *Dobroslav*, *Dokman* < *Dok(a)* + *man*, cf. *Bukman*, *Radman* – Grković 79; cf. și *Doko*, *Doka* nb., *Dokolenko* nf. bg.

¹⁴ Numele oficiale maghiare *Loránthhalma* și *Lorantfalva* înseamnă ‘dâlna, movila lui Lorant’ (magh. *halm* = *halom* ‘colină, movilă’), respectiv ‘satul lui Loránt’ (magh. *falva* ‘sat’).

Oiconimul cărășean trebuie să fie de origine antroponimică, format din tema *Jit-* (cf. și rom. *Jit, Jitea* – DOR 305; DTB V 86), detașat din *Žitomir* (Grković 93) + suf. *-in*.

NEGIUDIN, sat, comuna Cornereva – CS.

Absent din Suciul I, dar inclus între numele de localități de *Indicatorul localităților din România*, de Ion Iordan, Petre Gâștescu, D. I. Oancea, apărut la București, EA, 1974, p. 186 și de *Dicționarul geografic al României*, vol. II (M-Z), București, EA, 2009 (coordonatori prof. dr. Mircea Buza, dr. Lucian Badea, Șerban Dragomirescu), p. 765.

Să fie *Negotin* > *Negudin* (cu *t* > *d* și cu *o* neaccentuat > *u*) < *Neagotă* + *-in*? Cf. și oiconimul sârbesc *Negotin* la sud de Drobeta Turnu Severin¹⁵.

RUȘTIN, sat, comuna Cornereva – CS.

Oiconimul pare un derivat cu suf. *-in* de la tema srb. *Rusko* (< *Rus* + *ko*, un hipocoristic de la *Rusimir, Rusadin, Rusivoje, Rusomir* – Grković 174). Cf. și antrop. rom. *Rusca, Ruscu* și *Rustea, Ruștea*, înregistrate de DOR 365, care, cu suf. *-in*, puteau da același nume.

ZMOGOTIN, sat, comuna Cornereva – CS.

Prima atestare: 1956 *Zmogotin, Smogotin* (Suciul II).

Oiconimul trebuie să fie de proveniență antroponimică de la un **Mogotă* (< *Moga* + suf. *-ota*) + *-in* și cu proteza lui *z/s*.

3. Derivate cu sufixul slav *-in(î)ci*

Sufixul slav *-in(î)ci* a dat naștere unor toponime derivate de la o bază antroponimică. Pe teritoriul României ele se află în trei zone. În două dintre ele, în regiunea Hunedoarei și în Moldova de nord, acesta are forma *-inți* (cf. *Băcăinți, Bințiinți, Jeledinți, Pișchinți, Balinți, Niculinți, Scobinți*), iar în Banat, forma *-inț*, cu amuțirea lui *-i* afon după *ț* care se pronunță dur.

Pornind de la faptul că în Banat sufixul *-inț* pare a fi folosit la singular, Petrovici¹⁶ crede că pe baza toponimelor terminate în *-inți*, respectiv în *-inț*, s-ar putea stabili două arii care ar corespunde unor populații slave diferite, dar și unor epoci diferite în care au luat naștere. În zona de sud-vest a țării, cele din Hunedoara, cu suf. *-inți* la plural ar avea un caracter bulgăresc, iar cele din Banat și din jud. Arad, terminate în *-inț* (sg.) ar putea proveni de la populația slavă de grai sârbocroat care a început să se refugieze din Serbia în Banat începând din secolul al XV-lea.

Iorgu Iordan¹⁷ respinge teoria lui Emil Petrovici și afirmă că „sufixul aici în discuție provine pretutindeni de la bulgari” și că „forma lui ne trimite totdeauna la pluralul prototipului slav, indiferent dacă se termină

¹⁵ Cf. și antrop. srb. *Negota* și *Negotić*, atestate de Grković 144.

¹⁶ *Daco-slava*, în DR, X₂, (1943), p. 237, 262-263.

¹⁷ *Top. rom.*, p. 430.

în *-ți* sau în *ț* și că acest plural cere o origine bulgărească”. Toponimele moldovenești terminate în *-inți* sunt de origine ucraineană.

Constatând că în documentele istorice și în materialele cartografice unele localități din Banat, care astăzi sunt prevăzute cu suf. *-inț*, în documentele mai vechi apar fie ca nume simple (antroponime), fie ca derivate cu alte sufixe, Viorica Goicu¹⁸ ajunge la concluzia că oiconimele bănățene terminate în *-inț(i)* au fost preluate de români de la populația sârbocroată care s-a refugiat în Banat după secolul al XV-lea. Grupuri de sârbi se vor refugia sau vor fi colonizați în Banat și în secolele următoare (XVI-XVIII), iar rezultatul, pe plan onomastic, îl constituie formarea altor nume de localități cu sufixul *-inci* (> *-inț*). În oiconimele românești sufixul *-inț(i)* indică originea personală a locuitorilor așezărilor respective, întrucât tema acestor denumiri este întotdeauna un nume de persoană¹⁹.

Iată, în continuare, în ordine alfabetică, oiconimele bănățene.

BALINȚ, sat, reședință de comună – TM.

Prima atestare: 1510 *Felső-Balync, Also-Balyncz*, pred. *Balyncz*. Următoarele atestări: 1554 *Blynch*, 1690-1700 *Balincz*, 1717 *Balinzi*, 1828 *Balintz*, 1851 *Balincz* (Suciu I 54).

Toponim slav format de la *Bal, Bala, Bale* (cf. srb. *Bala, Bale, Balo*, hipocoristice detașate din *Baldovin, Balosin, Baltazar, Balislav* – Grković 32-33) + suf. *-inci*.

Forma de la 1717 – *Balinzi* – ar putea reprezenta forma inițială în care *-i* final nu amuțise după *c* (= *ț*).

BELINȚ, sat, reședință de comună – TM.

Prima atestare: 1285 poss. *Becl*. Următoarele atestări: 1368 *Belenche*, 1482 *Belincz*, 1723-1725 *Bellinz*, 1828 *Belintz*, 1913 *Belencze* (Suciu I 69).

Toponim format cu suf. *-inț* (< *-in(ț)ci*) de la *Bel(a), Belu, Bele*. Cf. srb. *Bela, Bele, Belo* (hipocoristice detașate din *Belisav, Belislav, Belimir, Belosav* – Grković 34-35); cf. și bg. *Bela, Bele, Belo* – Ilčev 69-70.

BELOTINȚ, sat, comuna Conop – AR.

Prima atestare: 1607 *Belotincza*. Următoarele atestări: 1717 *Belodinzi*, 1828 *Belotinz*, 1851 *Bellotincz* (Suciu 69).

Derivat de la n. pers. srb. *Belota* [< *Bela, Belo* (hipocoristice detașate din *Belosav, Beloslav, Belimir* etc.) + suf. *-ota* – Grković 35] + suf. *-inci*. Cf. și n. fam. rom. *Belota* cu frecvență 5 în Tulcea (DFNFR 208).

Atestarea de la 1717 – *Belodinzi* – consemnează modificarea lui *-t-* în *-d-* ca în cazul oiconimului următor: *Bogodinț* < *Bogotinț*.

¹⁸ Viorica Goicu, *Sufixul -inți în toponimia românească*, în idem, *Onomastică românească*, Timișoara, Editura Augusta, 2001, p. 153.

¹⁹ Idem, *ibidem*, p. 156.

BOGODINȚ, sat, comuna Sasca Montană – CS.

Prima atestare: 1690-1700 *Bogotin*. Următoarele atestări: 1717 *Bogoldin*, 1785 *Bogotin*, 1828 *Bogodintz*, 1839 *Bogodincz*, 1913 *Bogorfalva* (Suciu I 90).

Prima atestare ne arată că avem a face cu un toponim de origine antroponimică, format cu suf. *-in* de la *Bogota* (< *Bog-*, hipocoristic detașat din *Bogoliub*, *Bogomil*, *Bogosav*, *Bogoslav* + suf. *-ota*), atestat de Grković 39. Un antroponim *Bogotă* trebuie să fi existat și în română, cum o dovedesc n. fam. *Bogotean*, cu frecvență absolută 5 (1 în Dolj și 4 în Hunedoara), *Bogotoiu* cu frecvență absolută 29 (21 în Moldova, 6 în Transilvania și 2 în Banat), *Bogotoniu* cu frecvență absolută 8 (6 în Oltenia și 2 în Banat), după cum se poate constata din DFNFR.

Forma actuală *Bogodinț* pare a fi un derivat de la srb. *Bogota* sau de la rom. *Bogotă* (cu schimbarea neexplicată a lui *-t-* în *-d*²⁰) + suf. *-inț*. Iorgu Iordan (*Top. rom.*, 132) face trimitere la n. pers. slav *Bogut(a)* (< *bogŭ* ‘deus’) pe care îl compară cu n. top. ucr. *Bohutyn*, pol. *Bogutsino*²¹. Cf. mai ales *Bohotin*, culme în Podișul Covurlui, sat, comun. Răducăului, jud. Iași, *Bohotin*, pârâu, afluent pe dreapta al râului Prut, confluența la nord de Gorban, jud. Vaslui (*Dicționarul geografic al României*, vol. I, A-L, București, EA, 2008), care presupune un antroponim identic.

BUDINȚ, localitate unită cu Ictar, formând satul Ictar-Budinț, comuna Topolovățu Mare – TM.

Prima atestare: 1717 *Budinc*. Următoarele atestări: 1723-1725 *Pudinc*, 1761 *Budinz*, 1828 *Budintz* (Suciu I 110).

Toponim format de radicalul *Bud* (cf. hipocoristice srb. *Buda*, *Bude*, *Budo*, detașate din *Budimir*, *Budisav*, *Budislav* etc. – Grković 47; cf. și bg. *Buda*, *Budi*, *Budo* – Ilčev 91) + suf. srb. *-inci* < *-in(i)ci*. Cf. și rom. *Bud*, *Buda*, *Bude* – n. fam.

CHESINȚ, sat, comuna Zăbrani – TM.

Prima atestare: 1334 sacerdos de *Keszi*. Următoarele atestări: 1459 *Kezy*, 1761 *Gessinz*, 1828 *Kesznitz*, *Cheszintz*, 1851 *Keszincz*, 1913 *Lippakeszi* (Suciu I 139).

Primele atestări trimit la magh. *Keszi* < v. magh. *keszi* ‘pășune, luncă’, cf. top. magh. *Keszi* din zona Covasnei pe care Kisch, *Siebenbürgen* 49 îl explică în germ. prin ‘grünende Wiese’. Cu ajutorul lui *Keszi*, ca al doilea element al unor toponime analitice, în maghiară s-au format o mulțime de oiconime compuse: *Bánkeszi*, *Bátorkeszi*,

²⁰ Cf. *supra* *Belodinzi* pentru *Belotinț* (< *Belota* + *-in(i)ci*).

²¹ Cf. și pomeran. *Boguta, o prescurtare din *Bog(u)chval* etc., pol. *Boguta*, ceh. *Bohuta* (Gerhard Schlimpert, *Slawische Personennamen in mittelalterlichen Quellen zur deutschen Geschichte*, Berlin, Akademie Verlag, 1978, p. 18).

Budakeszi, Bulkeszi etc. (Kiss Lajos II 723 s.v. *Keszi*) toate formate de la nume de persoane.

Este posibil ca sârbii așezați în Banat să fi apropiat numele oficial maghiar *Keszi* de supranumele *Késa* (< srb. *kesa* ‘pungă; săculeț; trăistuță’), pe care l-au derivat cu suf. *-inci*. Cf. și supranumele srb. *Késac* pe care Tomici (*Onomastica* 161) îl explică din srb. *kesa* sau din supran. *Kesa* (v. *supra*) și suf. srb. *-ac*.

COVASINȚ, sat, comună – AR.

Prima atestare: 1333 *Conasi* (= *Covasi*). Următoarele atestări: 1344 *Kuasi, Kuasy*, 1335 *Kuasy*, 1367 *Koaszy*, 1380 *Coazy*, 1392 *Kowazy*, 1466 oppidum *Kowazy*, 1743 *Kovazincz*, 1828 *Kovaszintz*, 1851 *Kovasintz*, 1913 *Kovási* (Suciu I 170).

Numele oficial românesc provine din sl. **Kvasinci*, un derivat de la un prenume slav *Kvas*²² derivat cu suf. *-inci* (< *-in(ŷ)ci*). Sl. **Kvasinci* > *Covăsinț(i)* ca urmare a transformării grupului consonantic slav *kv* în *cov*²³ și a amuțirii lui *-i* final a fon după *ț* rostit dur.

Formele maghiare mai vechi, notate *Koazy, Kuasi, Kuasy* etc., și cea oficială de la 1913, provin de la antrop. magh. *Kovász* < sl. *Kvas* < v. sl. *kvasъ* ‘drojdie, aluat’ + suf. magh. *-i*. De altfel, apelativul v. sl. *kvasъ* ‘drojdie, aluat’ a fost împrumutat de magh. sub forma *kovász*²⁴.

LABAȘINȚ, sat, comuna Șistarovăț – AR.

Prima atestare: 1477 *Labásowcz*. Următoarele atestări: 1690-1700 *Labasincz*, 1828 *Labassinte*, 1851 *Labasincz* (Suciu I 350).

Forma actuală a oiconimului nostru se explică din srb. **Labașinci*, un derivat cu suf. *-inci*, de la un **Labaș*, la rândul lui, un derivat cu suf. *-aș*, de la un **Lab-* (cf. srb. *Labo, Laban, Labin* – înregistrate de Grković 117)²⁵.

Tot de la un **Labaș*, cu suf. compus *-ovīci* (> *-ovac*) trebuie să provină și forma înregistrată la 1477: *Labasowcz*: < *Labașouc* < *Labașoucu* < *Labašovcu*, formă de locativ în care *-u* final a fost identificat de români ca articol enclitic.

LALAȘINȚ, sat, comuna Bârzava – AR.

²² Numele slav *Kvas* este atestat în cehă, în poloneză și sorabă sub forma *Kwas* (vezi Kiss Lajos I 786 și G. Schlimpert, *op. cit.*, p. 74).

²³ Cf. rom. *covăsi* ‘a înăcri laptele cu o cantitate mică de chișleag, de smântână acră sau de covăseală, care-l face să se prindă și să se îngroașe’ < sl. *kvasiti* – DA.

²⁴ Menționăm că și în română există un nume *Drojdie*, devenit nume de familie (< *drojdie*), atestat de Iordan, DNFR.

²⁵ Pentru sufixul *-aș* în antroponomia sârbocroată, cf. *Bogdaș* < hipoc. *Bogde* (< *Bogdan*), *Milaș* (< *Miloslav*), *Dòbrāš* (*Dobroslav*) (Skok I 64, s.v. *-aš*¹).

Atestări: 1585 *Lalosech*, 1596 *Lalesocz*, 1717 *Lalesincz*, 1828 *Lalesintz*, 1851 *Labasincz*²⁶, 1913 *Laláncz* (Suciu I 351).

Oiconimul nostru este de origine sârbească: *Lalošinci* sau *Lalešinci* (< antrop. *Laloš* sau *Laleš*, înregistrate de Grković 118, derivate cu suf. -oš, respectiv -eš(a) < *Lala*, *Lale* – hipocoristice de la *Lazar*), așa cum indică atestările documentare, devenite *Lalașiți* > *Lalașiț*, prin asimilarea *a – o (e) > a – a* și prin amuțirea lui -i afon după ț rostit dur²⁷.

Forma de la 1596 – *Lalesocz* – se explică din *Lalešovicu* > *Lalešovcu > *Lalešovucu > *Lalešocu > *Lalešoc (de la locativ cu -u-final interpretat de români ca articol enclitic)²⁸.

NICOLINȚ, sat, comuna Ciuchici – CS.

Atestări: 1389 *Miklósfalwa*, 1690-1700 *Nikolinacz*, 1717 *Nikolinzi*, 1723 *Nikolinz*, 1761 *Mikotinz*, 1778 *Mikolize*, 1828 *Nikolincz*, 1913 *Miklósháza* (Suciu I 426).

Oiconimul cărășean se explică din srb. *Nikolinci* < (*Nikola* + -inci) > *Nicolinț*, cu amuțirea lui -i după ț. Forma sârbească reală este reflectată de atestarea de la 1717 *Nikolinzi* (= *Nikolinci*). Forma de la 1690-1700: *Nikolinacz* (= *Nikolinac*) < *Nikolin* (< *Nikola* + -iči), cu ierul mic intens devenit *a: -ac*.

Prima atestare reflectă forma maghiară oficială de la data respectivă: magh. *Miklos* (= *Nikola*) + *falwa* însemnând „satul lui...”.

Forma de la 1761 – *Mikotinz* – se datorează cel mai probabil unei greșeli de grafie în loc de *Nikolinc*. Ea poate fi interpretată și ca un derivat de la *Mikota* (< *Mika*, *Miko* – hipocoristice de la *Milosav*, *Milutin*, *Mihailo* – Grković 131 + suf. -ota) + suf. -inci (> -inț), cum este mai puțin probabil.

4. Derivate cu sufixul adjectival posesiv -j-

Limbile slave pot forma adjective posesive cu sufixul -j-, care are și forma -īj-, de la substantivele care desemnează animale, persoane, dar și copaci. Substantivele determinate printr-un adjectiv posesiv sunt de obicei omise, fiind ușor de subînțeles. Dacă adjectivul posesiv este un hidronim desemnând un nume de râu, pârâu sau vale și are formă feminină, atunci substantivul feminin este *rěka* ‘râu’ sau *dolina* ‘vale’, dacă are formă masculină, atunci substantivul subînțeles este *potokū* ‘pârâu, râuleț’ etc. Când adjectivul posesiv desemnează un oiconim sau un oronim, atunci substantivul subînțeles va fi unul din termenii care înseamnă ‘oraș’ (*gradū*), ‘cetate’ (*gradū* < sl. com. *gordū*), ‘sat’ (*selo* < *sedlo*), ‘vârf, culme’ (*vrūchū*), ‘deal’ (*děľū*) etc. (Petrovici, *Adjective*).

²⁶ Probabil greșeală în loc de *Lalasinčz* – n.n. V. F.

²⁷ Cf. și bg. *Laleš* nb., *Lalešov* n. fam., *Laleško* nb., *Laleškov* n. fam. – Ilčev 296.

²⁸ Pentru sufixul -oš cu valoare antroponimică derivând hipocoristice de tipul *Miloš* (< *Miloslav*), *Bjeloš* (< *Bjeloslav*), *Radoš* (< *Radoslav*) etc., vezi Skok II 574, s.v. -oš.

În categoria oiconimelor bănățene derivate cu suf. adjectival posesiv *-j-* de la nume de copaci menționăm localitatea *Breștea* (< *brěštŭ* ‘ulm’), de la nume de animale *Cozia* (< *koza* ‘capră’), *Cozla* (< *kozilŭ* ‘țap’), iar de la nume de păsări *Vrani* (< *vranŭ* ‘corb’).

Oiconimele provenite de la antroponime derivate cu suf. adjectival *-j-* sunt *Liuborajdea* și *Radimna*.

LIUBORAJDEA, cătun al satului Sichevița – CS.

Prima atestare: 1919 (Suciu I 360).

Liuborajdea, în pronunțarea dialectală românească *L'iborájda*, este și numele unui râuleț ce se varsă în Dunăre în aval de Moldova Nouă.

Hidronimul și oiconimul sunt formate de la numele de persoană *Ljuberadŭ*, obișnuit la slavi, compus din *ljub-* (cf. *ljubŭ* ‘drag, iubit’) și *rad-* (cf. *rad* ‘bucuros’) cu ajutorul sufixului adjectival posesiv *-j-*. Adjectivul posesiv derivat cu suf. *-j-*, la feminin, a fost **Ljuberadja* (scil. *rěka* sau *dolina*) însemnând deci ‘râul sau valea lui Ljuberad’, devenit în graiurile sud-slave orientale, ca urmare a trecerii lui **dj* la *žd*, *Ljuberažda*. Celelalte fenomene, și anume, trecerea lui *e* la *o* și a lui *žda* la *-jdea* (*-jd'a*) s-au petrecut pe terenul limbii române. *E* precedat de labiale se transformă în *ă* dacă silaba (sau consoana) următoare n-are timbru palatal (cf. *omăt*, *ovăz* < sl. (bg.) *ometa*, *oves*), apoi *ă* > *o* prin asimilare față de bilabiala *b* care îl precede (cf. **bătez*, sl. (bg.) *păteka* > *botez*, *potecă*). În sfârșit, grupul consonantic *jd* – ca și grupul *št* – avea într-o fază mai veche de dezvoltare a limbii române timbru palatal: *jd'* (*s't'*). Împrumuturile străine conținând grupurile *št*, *žd*, inexistente în trecut în limba română, au fost înlocuite cu grupurile românești *s't'*, *jd'* (cf. *Coșuștea*, *praștie*, *știucă*, *grajd*, *nădejde(a)* < sl. (bg.) **Košušta*, *prašta*, *štuka*, *gražd*, *nădežda*)²⁹.

Toponimul bănățean este însă mult mai vechi, fiind atestat pentru prima dată ca nume al unei cetăți de lângă gura Liuborajdiei, într-un document din 1437, sub forma *Lybrasd* (castra inferioară cisdanubiană *Lybrasd*), care prezintă particularități fonetice maghiare: *l'u-* > *li-*, sincoparea vocalei din silaba a doua și căderea lui *a* final. Însă, așa cum susține Petrovici³⁰, toponimul bănățean trebuie să fie chiar mai vechi decât anul 1437. El a luat naștere pe vremea când în slavă era viu procedeul de a forma adjective posesive cu sufixul *-j-* din nume de persoane. El trebuie să aparțină celui mai vechi strat al toponimelor slave din sudul Banatului, care prezenta particularitatea fonetică sud-slavă orientală *žd* < **d + j*.

RADIMNA, sat, comuna Pojejena – CS.

²⁹ Emil Petrovici, *Un toponim de origine sud-slavă orientală în Banat – Liuborajdea*, în idem, SDT, p. 250-252.

³⁰ *Lucr. cit.*, p. 253.

Radimna este și un pârâu, afluent pe stânga al Dunării, lung de 27 km, având confluența la nord-vest de Moldova Nouă.

Prima atestare: 1690-1700 *Radimir* (cons. Marsigli). Următoarele atestări: 1709 *Radigna*, 1743 *Radimna*, 1829 *Radimna*, 1840 *Radima* (Suciu II 68).

După Tomici (*Onomastica* 452, care îl citează pe Alexandru Moisi³¹) atestările localității sunt mai vechi decât 1690-1700, și anume: 1277 *Radumlea*, 1367 *Radimlya*, *Radumlia*, *Radomir*.

Tot Tomici (*op. cit.*, p. 452) menționează că locuitorii satului se numesc: m. *Rádímac*, f. *Rádímka*, pl. *Rádímci*.

După Emil Petrovici³², care cunoștea atestarea de la 1367 *Radamlya* de la Csánki II³³, la baza toponimului stă adjectivul posesiv slav *Radimlja*, derivat din numele de persoană *Radim* cu sufixul *-j-*. Tot Petrovici arată că, judecând după *l* epentetic și ținând cont de criteriul geografic, toponimul nostru a fost dat de o populație slavă de origine sârbească. Forma de la 1367 *Radamlja* este maghiară, după cum o dovedește fenomenul armoniei vocalice (*a-i-a* > *a-a-a*) specifică limbii maghiare. Forma românească redă însă forma slavă, dar cu o modificare fonetică ulterioară, și anume, cu asimilarea parțială a lui *l* în grupul consonantic *ml* > *mn*. În secolele al XIX-lea și al XX-lea, autoritățile maghiare au utilizat, ca formă oficială, forma românească *Radimna*.

Citându-l pe Kniezsa Istvan³⁴, Petrovici afirmă că rom. *Radimna* provine de la numele de persoană slav *Radimŭ*, derivat cu ajutorul sufixului adjectival *-j-*. Însă, deoarece iotul slav precedat de labială (**Radimja*) a devenit *l'* – așa-numitul „*l* epentetic” (*Radim'la* > *Radimlja*, *Radimna*) – caracteristic graiurilor sud-slave occidentale și absent în graiurile sud-slave orientale, suntem obligați să presupunem coexistența în aceeași epocă și pe același teritoriu a două populații slave, vorbind dialecte deosebite, care simultan au creat toponime, fiecare în dialectul propriu. Petrovici se referea la toponimul *Liuborajdea*, cu redarea lui *d* urmat de *-j-*, prin *žd*. Tot el arată însă că se poate presupune că în graiurile sud-slave orientale a existat, dacă nu un adevărat „*l* epentetic”, cel puțin un scurt sunet accesoriu de tipul *l'*, care ulterior a dispărut la jonctura dintre morfeme (dar s-a dezvoltat în „*l* epentetic” în interiorul morfemului).

³¹ *Monografia clisurii*, Oravița, 1940, p. 140-150.

³² *Adjective posesive în -j- ca toponimice pe teritoriul R.P.R.*, în SCL, IV (1953), p. 77.

³³ Csánki Dezső, *Magyarország történelmi földrajza a hunyadink korában*, vol. II, Budapesta, 1894, p. 106.

³⁴ *Keletmagyarország helynevei*, în Déer Jozsef, Gáldi László, *Magyarok és románok*, Budapesta, I, 1943, p. 235.

Concluzia lui Petrovici: „toponimul *Radimna* (< **Radim'na*) nu trebuie să fie neaparat de origine sud-slavă occidentală (sârbocroată)”,³⁵ cum a susținut inițial în SCL, IV (1953), p. 77-78³⁶.

5. Derivate cu suf. -ić

În Banat există câteva oiconime de origine sârbească formate cu ajutorul sufixului patronimic -ić.

În sârbocroată suf. -ić (v. bg. *ištъ* = *itjъ) formează de obicei diminutive.

a) Diminutive în sens strict, ca de ex. *bičić* ‘tăuraș’ < *bîk* ‘taur’, *cvjetić* ‘floricică’ < *cvijet* ‘floare’, *čovečić* ‘omuleț’ < *čovjek* ‘om’, *gradić* ‘orașel, cetățuie’ < *grād* ‘oraș, cetate’ etc.

Oarecum trecerea spre clasa patronimicelor a cuvintelor derivate cu -ić au făcut-o cuvintele care denumesc animale tinere și plante tinere, ca de exemplu *grabić* ‘carpen tânăr’ < *grab* ‘carpen’, *jabučić* ‘măr tânăr’ < *jabuka* ‘măr’, *lavić* ‘pui de leu’ < *lav* ‘leu’, *ribić* ‘peștișor’ < *riba* ‘pește’, *vučić* ‘pui de lup’ < *vuk* ‘lup’ etc.

b) Patronimice și matronimice: de la apelative, ca de ex. *bratić* ‘frățior’ < *brat* ‘frate’, *krāljić* ‘crăișor, fiu de rege; prinț, principe’ < *krālji* ‘rege’, *sèstrić* ‘surioară, soră mai mică’ < *sèstra* ‘soră’, *vojvodić* ‘fiu sau nepot de voievod’ < *vojvoda*, iar de aici și *božić* ‘Crăciun’ (< *bog* ‘Dumnezeu’).

Cu ajutorul sufixului -ić în sârbocroată s-au format o mulțime de nume de familie ca *Petrić*, *Miletić*, *Grujić*, *Savić*, *Nikolić*. În extraordinar de multe cazuri, la baza acestor nume nu se află nemijlocit un apelativ sau un prenume, ci un adjectiv posesiv în -ov (-ev), ca de ex. de la apelative: *bânović* ‘fiu de ban’ < *banov* < *ban*, *krāljević* ‘fiu de rege, prinț’ < *kraljev* < *kralj*, *carević* ‘fiu de împărat’ < *car* ‘împărat’; de la nume (prenume): *Milošević* < *Miloš*, *Obrenović* < *Obren*, *Jovanović* < *Jovan*, *Živanović* < *Živan*³⁷.

AGADICI, sat aparținător orașului Oravița – CS.

Prima atestare: 1366 *Akacs*. Următoarele atestări: 1699 poss. *Agacsics*, 1690-1700 *Agatics*, 1822 *Agadits*, 1851 *Agadics* (Suciu I 26).

Având în vedere numele de la 1690-1700 – *Agatics* – acesta pare a proveni din srb. *Agatić*, un derivat cu suf. antroponimic -ić de la *Agata*,

³⁵ Emil Petrovici, *Un toponim de origine sud-slavă orientală în Banat – Ljuborajdea*, în idem, SDT, p. 253.

³⁶ După Tomici (*Onomastica* 452), oiconimul srb. *Radimnja*, pronunțat și *Radimna* < antrop. *Rada* + suf. -*imja*.

³⁷ Vezi A. Leskien, *Grammatik der serbo-kroatischen Sprache. I. Teil: Lautlehre, Stammbildung, Formenlehre*, Heidelberg, Carl Winter's Universitätsbuchhandlung, 1914, p. 268-269; Skok I 705-706, s.v. -ić.

înregistrat de Grković 217, provenit, după cercetătoarea sârbă, de la gr. *'Ay'αδη* ‘dobra, blaga’ (= bună, blândă, blajină).

Forma românească actuală, ca și cele înregistrate la 1822 și 1851, ne trimit la un prototip cu *-d-* mai apropiat de cel grecesc (*'Ay'αδη*) derivat cu *-ic*. Forma populară *Gădiș*, după Ioniță³⁸, a luat naștere din cea oficială *Agadici*, cu afereza lui *a* inițial și cu transformarea africateri prepalatale *ć* în *ś*. Forma *Gădiș*, notată de NALR-Banat I 43³⁹, dacă aceasta corespunde într-adevăr pronunțării populare, ne-ar conduce spre o altă explicație etimologică: n. pers. *Gad* (DOR 280) + suf. *-iș*, dar se opune accentul⁴⁰.

BOZOVICI, sat, reședință de comună – CS.

Atestări: 1484 *Bohowy̯th*, 1551 *Bozowy̯th*, *Bozowÿth*, 1591 *Bozovitti*, 1603 *Bozovitt*, 1690-1700 *Bovics*, 1774 *Bosovics*, *Bosevics*, 1829 *Bozovich*, *Boxovich*, 1840 *Bosovich* (Suciu I 100).

În *Toponime slave din valea Almăjului (Banat)*⁴¹, Emil Petrovici explică oiconimul *Bozovici* ca având la bază apelativul slav *büzü* ‘boz’, ceea ce ar fi însemnat ca *o* din prima silabă să reflecte tratamentul „bulgar” al ierului intens. Forma veche a putut fi **Băzoviś*, devenită prin asimilarea *ă-o* > *o-o*, favorizată de labiala inițială *b* sau prin influența rom. *Boz* (< sl. *büzü*), ajungându-se în cele din urmă la forma *Bozoviś*.

Într-o contribuție ulterioară⁴², ținând cont că oiconimul almăjean prezintă suf. *-ic* de origine sârbocroată, care sub forma de singular (*-ic*) formează patronimice, de cele mai multe ori având la bază nu numele de la care a derivat, ci adjectivul posesiv în *-ov-* (*-ev*): *Jovan-ov-ic* ‘Ionescu’, iar sub forma de plural (dar și de singular) formează toponime indicând pe urmașii aceluia care a întemeiat satul, slavistul clujean consideră că *Bozovici* trebuie să aibă la bază un nume (= antroponim – n.n. V. F.), nu un apelativ, cf. numele de familie *Bozanić* (< *Boz* + suf. *-an* + suf. *-ic*), așa încât și toponimul *Bozovici*, provine din *Boz* + suf. *-ov-* + suf. *-ic*). Că așa stau lucrurile o demonstrează și faptul că orice ier nedispărut a dat în sârbocroată *a* (dialectal *ă*): cf. srb. *baz* (< *büzü*) ‘soc’, *bazovina* ‘lemn de soc’, *Bazovik* (toponim în Serbia) sau cu ierul neintens dispărut: *bzova* ‘soc’, *bzovina* ‘lemn de soc’, *Bazovik* (toponim în Serbia = Socet)⁴³.

CHEGLEVICI, sat, comuna Dudeștii Vechi – TM.

³⁸ *Nume*, p. 113.

³⁹ NALR-Banat = *Noul atlas lingvistic român, pe regiuni. Banat I*, București, EA, 1980, de Eugen Beltechi, Ioan Faiciuc, Nicolae Mocanu, sub conducerea lui Petru Neiescu.

⁴⁰ Derivatele cu suf. *-iș* au accentul pe radical, iar în acest caz *a* din *Gădiș* nu putea deveni *ă*.

⁴¹ DR, VIII (1934-1935), p. 175-180, retipărit în SDT, p. 138-141.

⁴² *Daco-slava*, în DR X₂ (1943), p. 233-277.

⁴³ Idem, DR, VIII (1934-1935), 1936, p. 256, nota 6. Vezi și Vasile Frățilă, *Toponimie almăjeană*, în *Studia in honorem magistri Alexandru Metea*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2008, p. 209-210.

Atestări: 1844 *Cheglevici*, 1913 *Keglevichháza*, 1921 *Cheglevici* (Suciu I 136).

Oiconimul timișean provine din n. fam. scr. *Keglevic*⁴⁴ < *Kegl* (< n. fam. germ. *Kegele*) + suf. *evic*. Numele localității este dat după cel al grofului Keglevich Gabriel (Gabor) (1784-1854), care a întemeiat satul pe seama coloniștilor germani. Pe vremea întemeierii satului, Keglevich avea și funcția de președinte cameral⁴⁵.

CIUCHICI, sat, reședință de comună – CS.

Atestări: 1464 *Thyuko*, 1690-1700 *Zsukisch*, 1828 *Csukits*, 1851 *Csukics*, 1913 *Tyuko* (Suciu I 152).

Oiconim de origine antroponimică sârbească: *Čukić*, atestat ca prenume deja în sec. al XVI-lea (cf. RJA) (DTB II 68). Cf. și srb. *Čuka* (Grković 199), de la care cu suf. *-ić* se putea forma forma *Čukić*.

DIVICI, sat, comuna Pojejena – CS.

Atestări: 1723 *Dibitz* (harta Mercy), 1761 *Tibity*, *Divics*, 1829 *Divich*, *Divics*, 1840 *Divich* (Suciu I 201).

Toponim de origine antroponimică provenind din srb. *Divić* < *Div* (hipocoristic de la *Divislav*, atestat deja la 1260 – Grković 75) + suf. *-ić*. Cf. și numele sârbești *Divan* (< *Div* + *-an*), *Divac* (< *Div* + *-ac*), *Divoje* (< *Div* + *-oje*), *Divoš* (< *Div* + *-oš*) etc. DTB III 45 îl crede, de asemenea, un toponim sârbesc și trimite la RČM și la RJA care îl înregistrează ca toponim în Banat și în Serbia, dar și la *Divić*, prenume și nume de sat în Bosnia⁴⁶.

HONORICI, sat, comuna Victor Vlad Delamarina – TM.

Atestări: 1371-1372 *Honorych*, 1650 *Honoricz*, 1828, 1851 *Honoris*, 1913 *Honoros* (Suciu I 294).

După Petrovici⁴⁷, *Honorici* s-ar înscrie între cele câteva nume de localități (*Agadici*, *Bozovici*, *Curtici* și *Divici*) care ar putea fi formate cu suf. *-ici*, toate în partea de sud-vest a țării unde se întâlnesc și alte toponime prezentând fonetism sârbocroat.

După Pătruț⁴⁸, localitatea poartă un nume de persoană, omofon, rar, neatestat, derivat cu suf. *-iĉ-*, rostit *-iś-*, aplicat unei teme (*H*)onor-. Forma ungurească *Honoros* se explică din rom. *Honoris*, prin asimilare vocalică *o-i* > *o-o* sau prin armonie vocalică.

6. Derivate cu sufixul **-ak**

În sârbocroată, suf. *-ak*, printre altele, are și funcția de a crea substantive de la adjective și nume de familie: cf. *ludak*, s. m. ‘om violent,

⁴⁴ Înregistrat în *Lexik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*, Zagreb, 1976, p. 288.

⁴⁵ Kiss Lajos, I, 705; Crețan-Frățiță 705.

⁴⁶ Tomici (*Onomastica* 373) îl derivă din srb. *div* ‘uriaș’ cu suf. *-ić* sau din srb. *Diva* < *Deva* ‘Maica Domnului’, cu suf. *-ić*.

⁴⁷ *Daco-slava*, DR, X₂ (1943), p. 263.

⁴⁸ *Nume*, p. 118.

crud' < *lud*, -a, -o, adj. 'nebun, alienat', *nòvāk* s. m. 'novice' < *nov*, -a, -o 'nou', *Novak* (> rom. *Novac*) 'nou-născut', *ljevak* s. m. 'om stângaci, om care folosește, care se servește mai bine de mâna stângă decât de cea dreaptă' < *ljev/i*, -a, -o, adj. 'stâng, -ă', *gluhak*, s. m., 'om surd' < *gluh*, -a, -o, adj. 'surd, -ă' cf. și numele *Gluhak* (< *gluhak*)⁴⁹.

În Banat avem un singur oiconim format cu suf. -ak: **LUPAC**, sat, comună – CS.

Atestări: 1598 *Moyselupak*, 1785 *Lupak*, 1776 *Lupak*, 1828 *Luppak* (Suciu I 369; DTB V 177).

După cum se vede, prima atestare notează un antroponim *Moise Lupac*. Oiconimul provine de la n. pers. carașovean *Lupak*, probabil un derivat de la rom. *Lupu* sau *Lupa* (de la care la Tomici (*Onomastica* 190) găsim și alte derivate: *Lupić*, *Lupulov*, *Lupulović*, *Lupuljev* etc.) cu suf. -ak⁵⁰.

Tomici (*Onomastica* 417) îl derivă din rom. *lup* + suf. srb. -ak, or, după cum îl atestă documentele, acesta provine dintr-un antrop. *Lupak* (< *Lup(u)* + suf. -ak). Interesant este că Grković 121 atestă numele *Lupo*, pe care îl derivă din numele latinesc *Lupus* < *lupus* 'vuk' și pe care îl consideră nume de sfânt creștin (ime hrișćanskoj svetiteljâ), iar pe *Lupša*, derivat de la *Lup(o)* cu suf. -ša.

7. Derivate cu suf. *-isk-ica

În limbile slave de sud, suf. *-isk-ica, la origine, forma hidronime, care apoi s-au extins și asupra oiconimelor. La noi asemenea nume de locuri, derivate cu suf. *-iskica, devenit -știca și uneori -șnica se întâlnesc, după Emil Petrovici⁵¹, numai în Oltenia și în Banat.

Inițial, toponimele slave formate cu suf. *-isk-ica desemnau cursuri de apă formate dintr-un derivat cu suf. -isk- de la un nume de localitate, urmat de un substantiv cu sensul de 'râu' (în sl. *rěka* sau *dolina* 'vale'). Astfel, de la un toponim (devenit oiconim) **Drěnovŭ*, **Drěnova* sau **Drěново* s-a format adjectivul, sub forma feminină, **drenoviska*, întrebuințat ca determinant pe lângă substantivul *rěka*, de la care s-a obținut hidronimul **Drěnoviska Rěka*. Prin omiterea substantivului *rěka*, înlocuit cu suf. -ica, cu rol de substantivare, s-a ajuns la **Drěnovisk-ica*, de unde prin palatalizarea grupului consonantic -sk-, urmat de vocală

⁴⁹ Vezi Skok I 19, s.v. -ak; vezi și Leskien, *Grammatik*, I, p. 401-402.

⁵⁰ În sârbocroată, suf. -ak formează masculine de la feminine, cf. *patak* 'rățoi' < *patka* 'rață', *gusāk* 'gâscan' < *güska* 'gâscă', *mačak* 'motan' < *mačka* 'pisică', *svračak* 'strâncioc' < *svraka* 'coțofană', *momak* 'flăcău; adolescent' < *moma* 'fată', *krmak* 'vier' < *krmača* 'scroafă' (Skok I 18, s.v. -(a)k¹).

⁵¹ *Toponime slave în *-isk-ica pe teritoriul României*, în CL, XIII (1968), nr. 2, p. 193-199, republicat în idem, SDT, p. 291.

anterioară, acesta s-a transformat în *-št-*, iar în urma amuțirii ierurilor neintense, a identificării lui iat (**ě*) cu **e* și a căderii lui *-v-* în grupul consonantic *-všt-* a rezultat *Drenoștica*. Numele formate cu suf. **-iskica* au fost transferate adeseori asupra numelor localităților prin care curg apele respective. Nu rareori, în urma transferului numelui de apă asupra localității, vechiul nume a fost părăsit.

La baza toponimelor formate cu suf. **-isk-ica* pot sta nu numai adjectivele formate de la apelative, ci și nume de persoane (mai exact la baza numelui de localitate din care e derivat adjectivul).

Sufixul *-știca* (< **-isk-ica*) a fost modificat uneori în *-șnica* în principal sub influența hidronimelor derivate cu suf. compus *-inica*, în special a celor a căror temă se termina în *-š* (cf. *Eleșnica* < **jelich(a)* ‘arin’ + *-inica*, *Krușnica* < *kruš(a)* ‘păr’ (pom fructifer) + *-inica*), fapt ce i-a putut determina pe vorbitori să degajeze în mod mecanic un fel de sufix *-șnica*⁵².

Pe teritoriul Banatului trei localități sunt formate cu suf. slav *-isk-ica* de la nume de persoane: *Bolvașnița*, *Petroșnița* și *Valea Bolvașnița*, toate în jud. Caraș-Severin.

BOLVAȘNIȚA, sat, reședință de comună – CS.

Bolvașnița este și numele unui pârâu, afluent pe stânga al râului Belareca, având lungime de 11 km.

Atestări: 1376 *Bolasnicha*, 1447 *Bolwosnycze*, 1453 *Balwasnicza*, 1495 *Bolvasnycza*, 1480 *Felső-Bolvasnicza*, *Alsó-Bolvasnicza*, *Közép-Bolvasnicza*, 1515 *Bolwasnicha*, 1525, 1531 *Bolwasnyczy*, 1561 *Bolwasnycha*, 1582 *Alsó-Bolvasnitza*, *Felső-Bolvasnitza*, 1598 *Bolvasnitza*, 1690 *Bolvasnicza*, 1829 *Polvasznicza vel Bolvashnicza*, 1840 *Bolvasznicza*, 1913 *Bolvas* (Suciu I 93).

VALEA BOLVAȘNIȚA, sat, comuna Mehadia – CS, aflat la confluența pârâului *Bolvașnița* cu *Belareca*.

Atestări: 1436 *Bolvasticza*, 1439 *Bolosnycza*, 1690-1700 *Balvasnicza*, 1769 *Bolvasnicza*, 1829 *Vallya Bolvasnicza*, *Valliabolvasnicza*, 1940 *Valia Bolvashnicza* (Suciu II 225).

Cele două localități, *Bolvașnița* și *Valea Bolvașnița*, și-au primit numele de la cel al pârâului *Bolvașnița*, care la început trebuie să se fi numit **Bolvañe* sau **Bolvaña*, **Bolvañi*, derivat cu sufixul adjectival posesiv *-j-* de la un nume de persoană **Bolvañ*. Numele pârâului, format de la cel al localității, trebuie să se fi numit la început **Bolvañ(ĭ)skica*, apoi *Bolvañ(ĭ)știca*, și, în sfârșit, *Bolvașnica*.

În fosta Iugoslavie, arată E. Petrovici⁵³, există mai multe sate numite *Bovan* (forma mai veche *Bolvan*). E posibil, spune slavistul român,

⁵² Idem, *ibidem*, p. 284-286.

⁵³ *Art. cit.*

ca și satul din județul Caraș-Severin să se fi numit *Bolvan*. Și la noi numele de familie *Bolovan* (< *bolovan* < sl. *bolvan*, cf. v. sl. *bolūvanŭ*, bg. *balvan*, *bulvan*, scr. *balvan*, *bolvan*) este unul destul de frecvent⁵⁴.

PETROȘNIȚA, sat, comuna Buceșnița – CS.

Atestări: 1468 *Petrosnicza*, 1525 *Petrosnycza*, 1829 *Petrosnicza*, 1840 *Petroshnicza*. Ca formă oficială maghiară a purtat și numele de *Petresfalva* (Suciu II 41).

Localitatea este așezată pe râul cu același nume.

Numele localității provine de la cel al râului, însă numele care stă la baza hidronimului trebuie să fi fost **Petrov(o)* (**Petrova*), însemnând „satul lui Petru”, din care a fost derivat **Petrov(i)ška Rěka*, apoi, după omiterea substantivului determinat *rěka* și înlocuirea lui cu suf. *-ica*, cu rol de substantivare, > **Petrov(i)kica* > **Petrov(i)štica* > *Petroštica* > *Petrošnica* (*Petroșnița*)⁵⁵.

ABREVIERI

AR = județul Arad

bg. = bulgar, bulgăresc

ceh. = cehă, cehesc

cf. = confer

CS = județul Caraș-Severin

EA = Editura Academiei

EȘE = Editura Științifică și Enciclopedică

germ. = german(ă)

hipoc. = hipocoristic

magh. = maghiar

MH = județul Mehedinți

n. b. sau nb = nume bărbătesc

n. fam. = nume de familie

pol. = plonez(ă)

rom. = română, românesc

scr. = sârbocroat(ă)

sl. = slavă

srb. = sârbă, sârbesc

TM = județul Timiș

top. = toponim

v. sl. = vechi slav

⁵⁴ După DFNFR, p. 294, numele *Bolovan* are frecvența absolută 1856, din care în Oltenia 901 (în Dolj 118, în Gorj 162, în Mehedinți 4, în Olt 219, în Vâlcea 328), în Muntenia 289 (în Argeș 110, în Brăila 11, în Buzău 52, în Dâmbovița 36, în Giurgiu 2, în Prahova 24, în Teleorman 53), în Dobrogea 31 (în Constanța 25, în Tulcea 6), în Moldova 180 (în Botoșani 6, în Galați 5, în Iași 1, în Neamț 1, în Suceava 6, în Vrancea 160, în Vaslui 1), în Maramureș, în Transilvania 198 (în Bistrița-Năsăud 2, în Brașov 83, în Cluj 10, în Covasna 3, în Hunedoara 21, în Mureș 4, în Sibiu 75), în Crișana 106 (în Arad 104, în Bihor 2), în Banat 35 (în Caraș-Severin 16, în Timiș 19), în București 113.

⁵⁵ Petrovici, *Toponime slave în *-isk-ica*, în idem, SDT, p. 284-291, în special p. 290.

ABREVIERI BIBLIOGRAFICE

- Crețan-Frățilă = Remus Crețan, Vasile Frățilă, *Dicționar geografic-istoric și toponimic al județului Timiș*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2007.
- DFNFR = Dicționar de frecvență a numelor de familie din România (DFNFR), vol. I, A-B, Craiova, Editura Universitaria, 2003, redactor responsabil prof. univ. dr. Teodor Oancă.
- DOR = N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, București, EA, 1963.
- DTB I = Vasile Frățilă, Viorica Goicu, Rodica Suflețel, *Dicționarul toponimic al Banatului*, I (A-B), Timișoara, TUT, 1985.
- DTB II = Rodica Suflețel, Viorica Goicu, *Dicționarul toponimic al Banatului*, II (C), Timișoara, TUT, 1985.
- DTB III = Rodica Suflețel, Viorica Goicu, *Dicționarul toponimic al Banatului*, III (D-E), Timișoara, 1986.
- Ilčev = St. Ilčev, *Rečnik na familni imena u bălgarite*, Sofia, 1979.
- Ioniță, *Nume* = Vasile C. Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, Timișoara, Editura Facla, 1982.
- Iordan, *Top. rom.* = Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, EA, 1963.
- Iordan, DNFR = Iorgu Iordan, *Dicționar al numelor de familie românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Grković = Milica Grković, *Rečnik ličnich imena kod srba*, Beograd, 1977.
- Kisch, *Das Banat* = Gustav Kisch, *Das Banat im Spiegel seiner Ortsnamen*, Timișoara, 1928.
- Kisch, *Siebenbürgen* = Gustav Kisch, *Siebenbürgen im Lichte der Sprache*, Hermannstadt, 1929.
- Kiss Lajos I-II = Kiss Lajos, *Földrajzinevek etimológiai szótara*, Budapest, 1980.
- NALR – Banat I = *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni – Banat*, de Eugen Beltechi, Ioan Faiciuc, Nicolae Mocanu, sub conducerea lui Petru Neiescu, I, București, EA, 1980.
- Pătruț, *Nume* = Ioan Pătruț, *Nume de persoane și nume de locuri românești*, București, EȘE, 1984.
- Pătruț, OR = Ioan Pătruț, *Onomastică românească*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.
- Pătruț, *Studii* = Ioan Pătruț, *Studii de limba română și slavistică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1974.
- Petrișor, *Ciudanovița* = Marin Petrișor, *Graiul de la Ciudanovița* (valea Carașului), „Philologica”, I, București, EA, 1970, p. 85-101.
- Petrovici, SDT = Emil Petrovici, *Studii de dialectologie și toponimie*, București, EA, 1970 (volum îngrijit de I. Pătruț, B. Kelemen și I. Mării).
- RČM = *Rečnik mesta*. Kraljevina, Srba, Hrvata i Slovenaca, I-II, Belgrad, 1925.
- RJA = *Rječnik hrvatakoga ili srpskoga jezika*, t. I-XVIII, Zagreb, 1880-1960.
- Skok I-III = Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, t. I-III, Zagreb, 1971-1973.

SO = *Studii de onomastică*, I-V, Cluj-Napoca, 1976-1990.

Suciu I-II = Coriolan Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, I-II, București, EA, 1967, 1968.

Tomici, *Onomastica* = Mile Tomici, *Onomastica sârbilor și a croaților din România*, București, EA, 2006.

OIKONIMES SLAVES DE LA REGION DU BANAT, D'ORIGINE ANTHROPONYMIQUE

(Résumé)

L'auteur démontre qu'une partie des oiconymes slaves du Banat ont une origine anthroponymique. Ces oiconymes proviennent soit de la forme complète des noms laïques ou religieux, soit de la forme hypocoristique de ces noms. Ce type de noms indique le propriétaire du terrain ou le fondateur de la communauté. La plupart d'entre eux sont formés à l'aide des suffixes adjectivaux possessifs.

L'article commence avec les oiconymes d'origine anthroponymique dérivés avec les suffixes **-ov/-ev-** et leurs composés : **-ovica**, **-evac** (*Blajova*, *Borlova*, *Bratova*, *Ciclova*, *Cliciova*, *Ciudanovița*, *Lucacevăț*, *Lucareț*) et traite ensuite les oiconymes dérivés avec les suffixes **-in** (*Berini*, *Bogâltin*, *Butin*, *Jitin*, etc.), **-inț** < **-in(i)ci** (*Balinț*, *Belinț*, *Belotinț*, *Labașinț*, etc.), **-j-** (*Liuborajdea* < *Ljuberajd* + **-j-a**, *Radimna* < *Radim -j-a*), **-ici** < **ić** < **itjъ** (*Agadici*, *Bozovici*, *Cheglevici*, *Divici*, etc.), **-ac** < **-ak** (*Lupac*) et **-șnița** < **-știța** < ***-isk-ica** (*Bolvașnița*, *Valea Bolvașnița*, *Petroșnița*).